

Rune Claesson

Självporträtt med finger mot näsan
Linjeetsning och akvatint 248 × 197 mm

Rune Claesson är född 1930 i Ulricehamn, där han bor och verkar. Studier vid Valands konstskola, Göteborg 1951–55, Konsthögskolan, Stockholm 1956–58. Studieresor till England, Frankrike, Spanien, Italien, Jugoslavien och Holland.

Ett stort antal separat- och samlingsutställningar på många platser i Sverige. Deltagit i många utställningar i USA, Argentina, Finland, Norge, Danmark, England, Frankrike, Polen, Skottland, Jugoslavien och Tyskland.

Har utfört ett flertal utsmyckningar för svenska kommuner, landsting samt för Statens Konstråd.

Representerad med företrädesvis grafik och teckningar vid de flesta större museer och samlingar i Sverige, t.ex. Nationalmuseum och Moderna museet, samt vid flera museer och samlingar i England, t.ex. The British Museum, London, och i Finland, Tyskland, Australien, Japan och USA.

Stipendier och priser: Konstfrämjandets litografipris 1957, Maria Leander Engströms stipendium («Unga tecknarens pris») 1959, Älvsborgs läns kulturstipendium 1965, Helge Ax:son Johnsons stipendium 1973, Ulricehamns stads stipendium 1983, Grafiska sällskapets stipendium 1984, Kiruna stads kulturstipendium 1988, Föreningens för Grafisk Konst jubileumsstipendium 1995, Bengt K.A. Johanssons kulturstipendium 1998. – Dessutom statliga rese- och arbetsstipendier 1965, -66, -71, -77, -78, -79, -80, -81, -88, -91 och 1992.

Arbetat som lärare vid Hovedskous målarskola i Göteborg 1971–75 och vid Konstakademiens grafiskola 1976–83. Gästlärare vid Nordiska Konsthögskolan i Finland 1984.

I 2008 års portfölj från Föreningen för Grafisk Konst ingår *Självporträtt med finger mot näsan*, linjeetsning och akvatint 248 × 197 mm. Tryckt av Johan Brauner, Ekerö.

Ansiktet är den yttre budbäraren av en människas identitet, ett gränssnitt mellan jaget och världen. Det är ständigt föränderligt, från barnets runda former till den äldres rynkor. Med sina många små muskler med fantasifulle namn som ögonbrynsrynkarmuskeln, skrattmuskeln eller munförlängarmuskeln kan det ändra utseende genom många tusen miner, som alla kan avläsas och förstås av medmänniskor. Just förmågan att avläsa ett ansiktsuttryck är en viktig uppgift för synsinnet, som hos människan upptar omkring en fjärdedel av hjärnans volym. Genom att uppfatta minernas signaler förstår vi hur vi skall förhålla oss till en medmänniska. Hos ett socialt djur som människan är detta en viktig förmåga.

För professionella betraktare som avbildande konstnärer har ansiktet och dess uttryck i alla tider varit viktiga att utforska, inte minst vad som händer om man förminskar eller överdriver olika uttryck eller ansiktsformer. Leonardo har i en svit teckningar återgivit mer eller mindre groteska ansiktsformer. I tryckta handböcker för konstnärer återges sedan 1500-talet och framåt ett antal standardformer för känslor som glädje, kärlek, stolthet, avsky eller skräck, oftast i grafiska tekniker som kopparstick eller etsning. Ett mindre antal konstnärer har själva experimenterat med sina ansikten. Inom grafiken är det mest kända exemplet Rembrandt, som i sin ungdom provade olika miner framför spegeln och avbildade dem som etsningar.

En numera mycket uppmärksammas hjärncell är det så kallade spegelneuronet. Ursprungligen upptäcktes det i samband med att gripfunktioner hos macakapor undersöktes. Det visade sig då att när en apa såg en annan apa gripa tag i något aktiverades samma neuron som hos den apen som utförde handlingen. Vidare undersökningar har visat att sådana neuronerna även finns hos människan, vilket har givit upphov till många spekulationer om härmning. Själv tror jag att spegelneuronerna gör att man får en oemotståndlig lust att härmna vad man ser då man betraktar vissa bilder, eller bara så enkelt att man känner igen sig. Spegelneuronens yttersta konsekvens är självporträttet.

Rune Claesson började på Konsthögskolans grafikavdelning 1956 tillsammans med Nils G. Stenqvist, Lars Lindeberg och Madeleine Rydberg. Lärare vid skolan vid denna tid var Harald Sallberg och Jurgen von Konow, den ene representerande Traditionen, den andre Det Nya. Efter Konsthögskolan arbetade Rune Claesson framför allt med två teman, landskap och ansikten. Nils G. Stenqvist har i ett katalogförord från 1989 tecknat ett porträtt av vännen och kollegan Rune: »Under senare år (och vid mogen ålder) har Rune börjat undersöka sitt eget ansiktets berg och dalar. Han gör det på ett synnerligen indiskret och oförskämt sätt med fula grimaser, knakande gäspningar och näspetningar. Kort sagt – han gör bild av det som så många av oss gör eller önskar framför spegeln. – Vem tröttnar inte på sin egen nuna?« Åjo, det inträffar! Det är då som lusten att förvränga sitt ansikte kan komma över en, till exempel framför spegeln på väg ner i en hiss.

Självbild med finger mot näsan visar ett äldre mansansikte och en hand med ett finger mot näsan, antingen på väg in i näsan eller på väg att trycka upp den för att förvränga ansiktet. Ansiktet och handen är omgiven av en vagt antydd ram. I nedre delen av bilden syns några konstiga figurer med armar och huvuden med trynen. De har inget samband med bilden i övrigt utan är snarast ett komplement.

Tekniken är linjeetsning kompletterad med akvatint och manuell bearbetning. Konstnären har berättat att tillkomstprocessen är utdragen med många bitningar och slipningar. Han håller på länge, lägger undan plåten, tar fram den och lägger undan den. Så håller han på med provtryck mellan de olika stadierna tills bilden blir klar.

Det finns mycket att glädjas åt i denna etsning.

Jan af Burén

Fil.dr., intendent vid Nationalmuseum